

Nytt om gammelt

Mai 2008 – Nr. 2/08

FÅBERG OG LILLEHAMMER HISTORIELAG

Medlemstur 15. juni **Panoramaveien**

Første tur i år blir til Vingrom. Med buss bortover "Panoramaveien" og med Ole H. Rønningen som kjentmann. Utrolig fin utsikt. Vi får håpe på pent vær. Bussen kjører oss til Brattberg hvor vi går videre til fots til Furu. Derfra tar vi en avstikker til "Petterkåken" (ca 1,5 km å gå). I den gamle tømmerkoia som nå er restaurert, var det en tid under krigen base for Milorg med radiosendinger og depot for våpenslipp.

Neste stopp blir på Boro gård med bevertning på tunet og med omvisning på gardsmuseet på stabburet.

Vingrom kirke er i år 100 år og under besøket her vil Titti Fryjordet ta for seg kirkens historie.

Deler av denne turen er omtalt i "Vandreboke", utg. 1984 side 119 og i utg. 1991 side 167.

Program for turen

11.00 Bussavgang fra Lurhaugen, Lillehammer.

Kort stopp i Leirvika.

Bussen kjører opp Reistadbakkene og inn Panoramaveien.

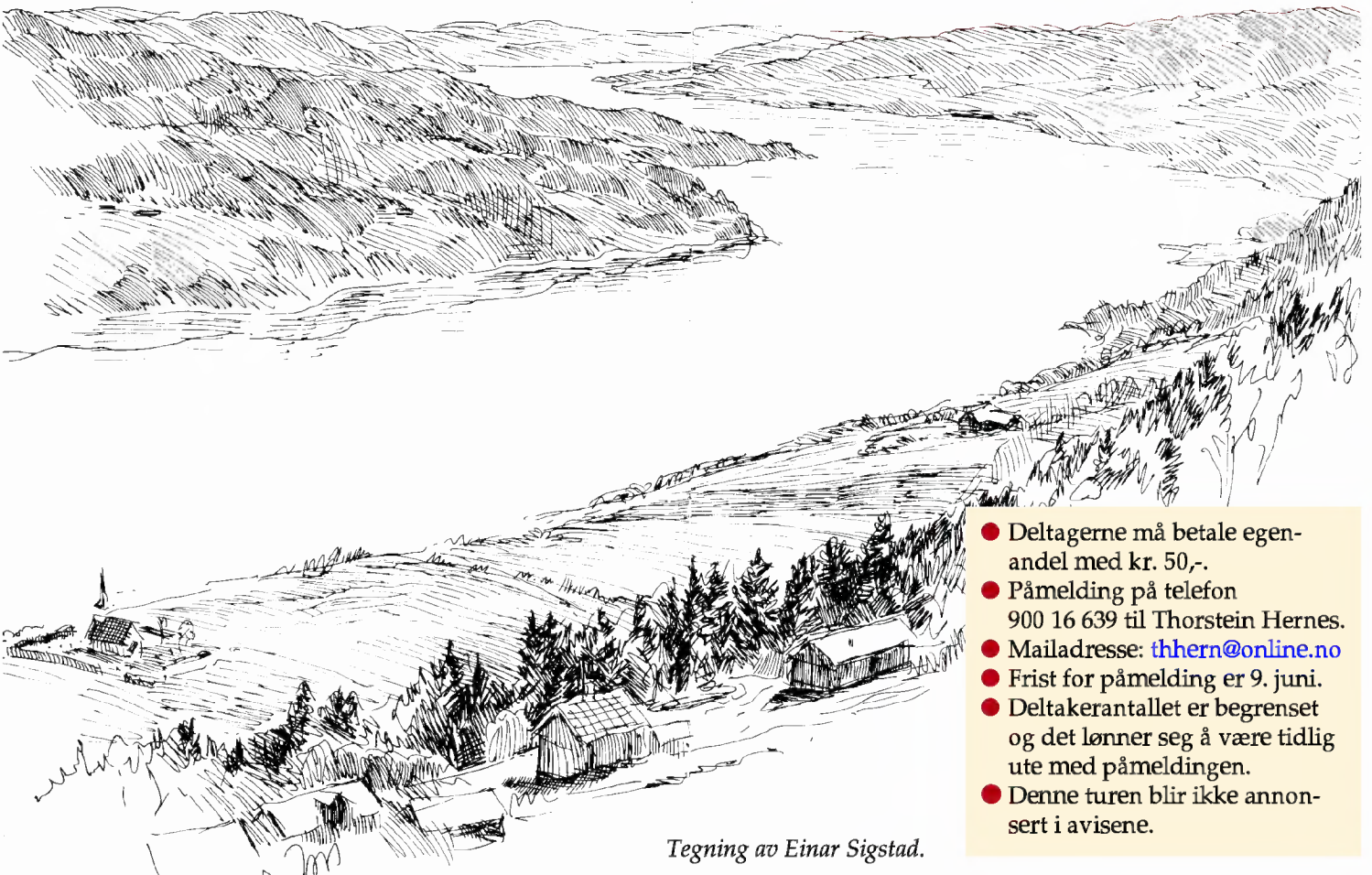
Fra Brattberg går vi til Furu og videre til Borobua (Petterkåken).

Vi følger en skogsbilvei ca 1,5 km i stigende terreng.

Fra Furu frakter bussen oss til Boro gård hvor det blir kaffeservering og anledning til å se gardsmuseet.

Siste stopp blir Vingrom kirke.

15.00 Beregnet retur Lurhaugen.

Tegning av Einar Sigstad.

- Deltagerne må betale egenandel med kr. 50,-.
- Påmelding på telefon 900 16 639 til Thorstein Hernes.
- Mailadresse: thern@online.no
- Frist for påmelding er 9. juni.
- Deltakerantallet er begrenset og det lønner seg å være tidlig ute med påmeldingen.
- Denne turen blir ikke annonsert i avisene.

Navneendring i historielaget

Under årsmøtet i Fåberg Historielag på Rica Victoria Hotell søndag 24. februar ble det gjort en del mindre vedtektsendringer. Blant annet ble navnet endret fra Fåberg Historielag til Fåberg og Lillehammer Historielag. Bare en av de fremmøtte stemte imot.

Forslaget har vært grundig behandlet i styret og har også vært oppe på to tidligere års-

møter og ble vedtatt så å si uten diskusjon.

Ved valgene ble Kirsten Andberg ny leder etter Steinar Ouren. Styremedlemmer er Terje Moringen, Roar Torgersen, Jan Vidar Lie Pedersen og Kari Brennum. Varamedlemmer er Inger Elisabeth Fryjordet og Thorstein Hernes. I valgkomiteen sitter Thorbjørn Dahl, Kristian Hosar og Kirsti

Krekling. Redaksjonskomiteen består av Jan Vidar Lie Pedersen, leder, Terje Aspeslåen, Arnfinn Engen, Kristian Hosar, Kirsti Krekling og Helge I. Rønning.

Etter årsmøtet kåserte Margaret og Ola Eggen fra Espedalen om Henry T. Newton Chesshyres erindringer fra sitt fem år lange opphold i Norge.

Illegale aviser funnet i Saksumdal

Under restaureringsarbeid på Vesle Ulland i Saksumdal ble det i vår funnet en del illegale aviser fra andre verdenskrig. Avisene lå gjemt i en liten eske i stubbloftet. Den eldste avisen er fra 1941, altså en av de tidlige undergrunnsavisene, iallfall i vårt distrikt.

Eieren av Vesle Ulland, Tore Svelle, tok kontakt med Fåberg og Lillehammer Historielag. Leder Kirsten Andberg var på besøk sammen med Ole H. Rønningen og fikk med seg avisene, som vil bli plassert i Opplandsarkivet på Maihaugen.

Avisene var nokså medtatt etter mer enn 60 års lagring, men det vil bli tatt kontakt med fagfolk for å få laget kopier. Så langt er det ikke klart hvem som har gjemt unna avisene, men mest trolig har de ligget gjemt siden okkupasjonsårene.

Historielagsleder Kirsten Andberg med de illegale avisene som ble funnet i et stubbloft på Vesle Ulland i Saksumdal.

Vellykket basar på Jorekstad

Også i år deltok Fåberg og Lillehammer Historielag på den tradisjonsrike basaren på Jorekstad. Historielagets folk var på plass i Notvarpet, og som så mange ganger tidligere sto Ole H. Rønningen i spissen for opplegget.

Denne gang var det forstørret opp en del eldre fotografier fra Fåberg. I forbindelse med bildene var det laget en spørrekonkurranse der svært mange deltok. Som vanlig var det boksalg, og mange benyttet anledningen til å komplettere samlingen av historielagets 26 årbøker.

Styremedlem Kari Brennum i Fåberg og Lillehammer Historielag var blant dem som betjente historielagets stand på Jorekstadbasaren.

Gardshistorien til Hattestad kan bli gitt ut

Fåberg og Lillehammer Historielag har satt ned en arbeidsgruppe for å se på hvordan det omfattende bygdebokmateriellet etter Aksel Hattestad kan komme kommunens innbyggere til gode. Materiellet har vært brukt som kildemateriell i ulike sammenhenger, men har aldri vært tilgjengelig for allmennheten.

Aksel Hattestad var en pioner i historielagsarbeidet i Gudbrandsdalen. Han var i mange år med i nemnda som skulle skaffe Fåberg ei gards- og slektshistorie. Som pensjonist tok han fatt på arbeidet, blant annet i samarbeid med Fåberg Historielag, og han lot etter seg et omfattende manuskript.

Manuskript på nynorsk

Manuskriptet ble aldri gitt ut, Hattestad skrev på nynorsk, og dette blir nevnt som en av grunnene til at boka ikke ble trykket. Det omfattende manuskriptet er oppbevart i Opplandsarkivet på Maihaugen.

Nemnda som nå ser på hva som kan gjøres for å få manuskriptet gjort tilgjengelig, består av Arnfinn Engen, leder, Kirsti Krekling og Kristian Hosar. I tillegg deltar historielagsleder Kirsten Andberg og tidligere leder Steinar Ouren i arbeidet.

Ulike alternativer blir vurdert

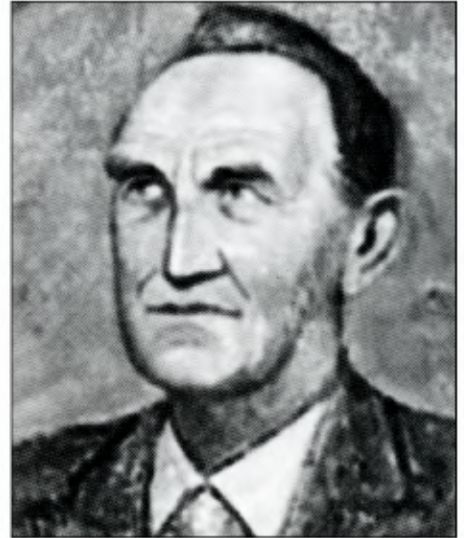
– hefte, bok eller publisering på nettet. Blant annet kan det være aktuelt med en del språklig bearbeiding, og for enkelte gardsnummer mangler også en del opplysninger og ajourføring. I første omgang er det aktuelt å overføre manuskriptet til digital form.

Aksel Hattestad, 1891-1970, var født i Vingrom og tok eksamen ved Elverum lærerskole i 1913. Han gikk senere Askov Højskole i Danmark og Norges Lærerhøgskole. Han var tilsatt ved Biri framhaldsskole fra 1914 til 1921, deretter ved Fåberg framhaldsskole og senere ved folkehøgskolen i Ringebru fram til pensjonsalderen i 1958.

Ivrig historielagsmann

Han var formann i Ringebru Historielag fra starten i 1932 til 1960 og formann i Gudbrandsdal Historielag fra 1935 til 1942. Hattestad var flittig bidragsyter i Årbok for Dølaringen og redigerte boka i 1941, men måtte gi opp på grunn av okkupasjonen. Han tok initiativ til Kulturhistorisk samskipnad for Gudbrandsdalen i 1951, og fikk gitt ut bøkene til Sigurd Grieg og Farstein Valen-Sendstad, "Garden og samfunnet" og "Mennesket og kulturen" i tre bind.

Gards- og slektshistoria for

Aksel Hattestad, 1891-1970, var den lengste tiden av sin lange lærergjerning knyttet til folkehøgskolen i Ringebru, der han først og fremst underviste i litteratur, norsk og historie, men også i realfag.

Fåberg skrev han etter at han ble pensjonist.

Einar Hovdhaugen forteller at Hattestad gav uttrykk for at han var skuffet over at boka ikke ble gitt ut, men la til: "Arbeidet er gjort, og vil koma til nytte ein gong".

"Dette var hans gave til fødebygda, som han var knytt til med sterke band," skrev Hovdhaugen i nekrologen over Hattestad, som døde i en ulykke i november 1970.

Stort lokalt bokskred under Lillehammer-dagene

Under årets Lillehammer-dager blir det lokalt mammutsalg av bøker. Fåberg og Lillehammer Historielag har gått sammen med Dølaringen Boklag og Thorsrud Lokalhistorisk Forlag om salget, der et stort antall bøker blir lagt fram på det lokalhistoriske bokskredet.

– Vi ligger inne med ganske store opplag av enkelte årganger, derfor kjører vi dette salget til sterkt reduserte priser på Lilletorget lørdag 21. juni, sier historielagsleder Kirsten Andberg.

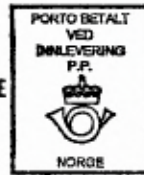
Bokelskere og lokalhistorisk interesserte har noe å se fram til. Alle de tre bokutgiverne graver dypt i lagerreolene for å finne fram godbiter. I tillegg til årbøkene fra Fåberg og Lillehammer og eldre årganger av Årbok for Gudbrandsdalen, blir det tilbudt litteratur der de fleste skal kunne finne noe som interesserer.

Også denne gang byr Ole H. Rønningen og andre fra historielaget på et stort utvalg lokal litteratur.

A

PRIORITAIRE

Nytt om gammelt

utgis av Fåberg og
Lillehammer Historielag,
Postboks 331, 2602 Lillehammer.
post@faberghistorielag.no
www.faberghistorielag.no

Medlemstur 14. september

Kulturminnedagen i år har som tema: Mangfoldig fritid. Vi vil forsøke å finne ut hva folk her i området foretok seg i den korte tiden de hadde utenom lange arbeidsdager. Vi kommer senere tilbake til programmet.

Bilder av taubanen

I mitt arbeid med å skrive en artikkel om taugbana som gikk fra Moajordet til Nordsetra under krigen har jeg kommet over mange opplysninger som ikke har vært kjent tidligere. Blant annet har jeg fått øyevitneskildringer fra byggingen med russiske krigsfanger som arbeidskraft, og jeg har fått tilgang til de originale prosjekteringsdokumentene over bana, de ble funnet på et loft i Østerrike i 2007.

Det som imidlertid ikke har vært mulig å skaffe fotografier som viser taugbana. Jeg vil derfor oppfordre leserne av "Nytt om gammelt" til å ta kontakt med undertegnede dersom noen skulle ha, eller kan vite om slike bilder.

Roar Torgersen.

Mob. 900 11 741 eller 61254347.

Dugnad 3. juni i Mesna kultursti.

Fåberg og Lillehammer historielag har påtatt seg å delta i vedlikeholdet av turstien langs Mesnaelva, mellom Strandtorget og Collets bru.

Det er utlyst dugnad 3 juni for å tynne ut underskogen, og se på komplettering av skiltene. Vi håper mange medlemmer har anledning til å delta. Ta kontakt med Roar Torgersen, telefon 900 11 741.

Årboka for 2008 handler om andres inntrykk av oss

Hvordan oppfattet folk på reisefot Lillehammer og Fåberg? Hvordan har journalistene skildret sine møter med lillehamringer og fåberginger. Hvordan opplever dølene dølabyen, og hvordan har det vært å være innflytter?

Dette er noe av det redaksjonskomiteen for historielagets årbok for 2008 ønsker å formidle. Noen av dem er også innflyttere. Ideen bak årets temabok har vært å formidle andres inntrykk av lillehamringer og fåberingene.

Komiteen har engasjert flere penneføre og innfallsvinklne blir mange. Hvordan opplevde Anders Sandvig sitt første møte

med Lillehammer da han kom hit i 1880-årene, og hvordan har det vært for våre nye landsmenn å komme hit 120 år seinere? Var opplevelsene de samme for to franske kvinner som opplevde Lillehammer i 1830-årene og 1950-årene, og hvordan har det vært for en utflytter å komme tilbake til barndomsbyen?

Blant bidragsyterne til årets bok er blant andre Mona Lie Thommessen, Titti Fryjordet, Inge Eidsvåg, Ole Moen, Wilhelm Molberg Nilssen, Reidar T. Larsen, Torbjørn Bergh, Asbjørn Dahl, Ove Røsbak, Egil Ulateig og redaksjonskomiteens medlemmer.

Den yngste i det nye styret

-Jeg har alltid vært interessert i lokalhistorie. Det kom i barndomsårene da jeg lyttet ivrig til det foreldre og besteforeldre kunne fortelle. Jeg fikk innsikt i ting som jeg nå kan følge opp. En annen ballast har jeg fått gjennom arbeidet på Maihaugen.

Det sier den yngste i historielagets styre, 34-åringen Thorstein Hernes. Han har sitt arbeid i "Ungt entrepenørskap" i Oppland, men har tidligere arbeidet både på Maihaugen og i skolen. Han har både vært kollega av og elev hos lagets leder Kirsten Andberg.

-Jeg takket ja til styrevervet for å kunne lære, jeg sitter der som en svamp for å samle opp kunnskap. Lokalhistorie er både spennende og interessant. På ungdomsskolen var jeg med det første året Smestad hadde Sundgården. På Maihaugen lærte jeg formidling og pedagogikk, og

fortsatt er jeg med på Maihaugen som ektrahjelp. Det er med spenning og forventning jeg ser fram til å arbeide for historielaget og medlemmene.

Nytt styremedlem i Fåberg og Lillehammer Historielag, Thorstein Hernes i andre omgivelser.